

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicæ Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 5. Vtrum ad mouendum voluntatem necessaria sit cognitio iudicatiua
intellectûs; an verò sufficiat apprehendiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Ex dictis sequitur implicare contradictionem, vt voluntas aliquid velit sine actuali illius cognitione; quia à cognitione obiecti speciem trahit.

18
Voluntatis
Obiectio
nos.

Obijcitur Primò, Dionysius Arcop. cap. 1. de Mystica Theologia, & alibi docet, Supremam vnionem cum Deo, esse interdum per ignorationem & ablationem omnium operationum sensus & intellectus.

Respondeo, Per ignorationem; intelligit cognitionem Dei, quæ habetur per negationem omnium conceptuum obiectiuorum, qui à nobis concipi possunt; non autem absentiam omnis cognitionis; vt argumentum supponit.

Cognitio
Dei per
negationes
est subli-
mior eâ,
que est per
affirmatio-
nes apud
Diony-
sium.

Vbi Notandum est, Ad intelligentiam multorum locorù Dionysij, dupliciter Deum à nobis cognosci posse; Primò, Per affirmationes, id est, conceptus positiuos diuinarum perfectionum; vt cum concipimus Deum esse potentissimum, sapientissimum, optimum, iustissimum, esse vitam, lucem, potentiam, sapientiam, bonitatem, &c. Hanc cognitionem vult esse minus sublimem, eamque vult relinquere, vt supremo modo Deo vniamur. Secundò, Per negationes, id est, per negationem omnium perfectionum, quæ à nobis concipi possunt; vt quando concipimus Deum non esse substantiam, non esse vitam, non sapientiam, non potentiam, non bonitatem, non veritatem, non Deitatem (nempe eo modo quo hæc à nobis concipi possunt) sed esse quiddam omnibus his eminentius. Hanc cognitionem vocat ignorationem, eamque dicit multò illà priore subliorem, & maxime idoneam ad supremam cum Deo vnionem. Vide illam c. 2. 3. 4. & 5. de Mystica Theologia.

Vide l. 7.
de Perfect.
diuin.
c. 3.

Obijcitur Secundò, Voluntas potest intellectum ad quilibet cogitandum applicare: atqui hoc fieri non potest nisi ipsa in rem illam, ante omnem illius cognitionem, possit ferri: ergo, &c.

Quomodo
voluntas
applicet
intellectum
ad rem de-
termina-
tam.

Respondeo Negando Minorem: Non enim potest applicare intellectum ad alicuius rei cogitationem, nisi intellectus iam antea rem illam aliquo modo; saltem confusè cognoscat: vt rectè docet D. Augustinus lib. 10. de Trinitate cap. 1. Et quia intellectus potest confusè plurima considerare, vel etiam omnia; ideo voluntas potest illum applicare; vt quiduis ex tota illa multitudine distinctè consideret.

Obijcitur Tertiò, Voluntas potest velle, vt intellectus nihil cogitet; & si sit efficax, ita fiet. Ergo tunc voluntas habebit velle, intellectu nihil cogitante.

Respondeo, Voluntas quæ quis vult nihil cogitare, non potest habere effectum in illo instanti in quo ipsa est; sed solum immediatè post illud; & tunc simul etiam ipsa cessabit. Quod si velit eodem instanti quo ipsa est, intellectum nihil cogitare, est sibi ipsi contraria & inefficax.

Obijcitur Quartò, Postquam per contemplationem excitati sumus ad amorem Dei, experimur interdum amorem perseverare, veluti quemdam calorem impressum, cessante contemplatione; sicuti calor perseverat luce semota. Et confirmatur; quia intellectus non aduertit se quidquam amplius de Deo cogitare; ergo, &c.

Respondeo, Negando illam experientiam fieri enim acquit, vt intellectu nihil cogitante,

voluntas amorem continuet. Fit tamen persæpè vt intellectus non aduertat se de Deo cogitare; nam ita rapitur in Deum actu directo (accidentè præsertim amore Dei) vt non reflectat se super seipsum, aut super ea quæ circa se fiunt; vnde non aduertit se contemplari: hæc enim animaduersio non fit nisi per actum reflexum. Quin imò hoc signum est, eum tunc attentissimè contemplari.

Obijcitur Quintò, Cognitio obiecti est solum conditio quædam necessaria ad actum voluntatis: habet enim se tamquam applicatio obiecti: ergo non est essentialiter necessaria; ac proinde saltem diuina virtute eius defectus suppleri poterit.

Quædam
conditio-
nes neces-
sarie sunt
essentiali-
ter.

Respondeo, Cognitionem esse quidem conditionem obiecti; non tamen se habere instar conditionis accidentariæ, sicut applicatio localis obiecti (hæc enim cum accidentaria sit, suppleri potest; fieri enim potest diuina virtute vt etiam remotissima oculis videamus;) sed est essentialiter necessaria ad actum voluntatis; Sicut, vt materia & forma constituant vnum compositum, requiritur mutua & intima presentia, & mutua vnio tamquam conditio: quæ tamen conditio est essentialiter necessaria, nec vllò modo eius defectus potest per aliud suppleri. Simili modo vt obiectum moueat voluntatem, requiritur eius cognitio; ita vt nullo modo eius defectus possit suppleri. Cuius signum est, quod etiam in Deo actus voluntatis supponat cognitionem; ad eò vt Deus nec se, nec aliud amare possit, nisi cognoscat.

D V B I V M V.

Utrum ad mouendam voluntatem necessaria sit cognitio indicatiua intellectus; an verò sufficiat apprehensiuæ?

Suppono Primò, Non sufficere cognitionem phantasiæ ad mouendam voluntatem. Ratio est; quia voluntas est supra inclinatio in homine tendens in bonum: ergo non potest sequi nisi supremam cognitionem, quæ est intellectus; debet enim habere regulam sibi proportionatam. Hinc Aristoteles voluntatem passim vocat appetitum intellectiuium; quod propria eius regula sit intellectus.

19
Cognitio
phantasia
non sufficit
ad mouen-
dam vo-
luntatem.

Suppono Secundò, In intellectu esse duos actus, Apprehensionem, & Iudicium. Per Apprehensionem concipimus vel aliquid simplex, vt Deum, Angelum, &c. vel aliquid complexum, vt nos esse in cælo, esse Reges, &c. non quidem existimando sic esse; sed solum imaginando, & ita menti obijciendo ac si verè sic esset. In hoc actu propriè non est veritas, aut falsitas. Iudicium autem est actus, quo aliquid putatur sic esse vel non esse; in hoc semper est veritas vel falsitas.

Duo actus
intellectus.

His positis, Medina hoc loco, & quidem alij existimant; semper requiri aliquid iudicium ad actum voluntatis; quia non ideo appetimus aliquid, quod apprehendamus esse bonum, sed quod verè putemus esse bonum.

Medina
requirit
iudicium.

Contrarium tenet & fusè probat Marsilius in 2. d. 16. a. 1. Idem tenet Scotus in 2. d. 6. q. 1. negans, ad argumenta: & Gabriel eadem distinctione. Pro quo,

Marsilius
negans.

Dico

Dico Primò, Verius videri, non requiri ad quemuis motum voluntatis aliquod formale iudicium; sed sepe sufficere simplicem apprehensionem obiecti, per modum boni vel mali.

Probat^{ur} Primò, Quia apprehensio simplex potest mouere appetitum sensituum: ergo similis apprehensio in intellectu poterit mouere appetitum intellectiuum. Consequentia probatur, quia similis est proportio. Antecedens patet, nò solum in animalibus imperfectis, de quibus id probat Marsilius, sed etiam in perfectis. Ouis enim apprehenso lupo fugit; & tamen non habet nisi simplicem apprehensionem lupi, sub ratione mali.

Dices, Ouis iudicat lupum inimicum.

Respondeo, Id valde improprie dici; cum non sit capax vllius iudicij, nisi quod in nuda apprehensione potest includi; vt statim patebit.

Probat^{ur} Secundo, Experientia docet homines delectari rebus imaginatis, & apprehensis, quas tamen non iudicant sibi esse absolute conuenientes; vt cum imaginantur se esse Reges, se vincere, triumphare, volare, &c.

Probat^{ur} Tertio, Experientia docet nos posse amare, & velle quidquid apprehenditur sub ratione boni, & nolle quidquid proponitur sub ratione mali, etiam si de eo nullum sit formale iudicium. Hoc modo Scorus, Gabriel, & alij quidam, Luciferum optasse aequalitatem Dei absque vllò iudicio proprie dicto, putant.

Probat^{ur} Quarto, Quia primi motus plerumque in nobis absque aliquo formali iudicio excitantur per nudam apprehensionem rei conuenientis vel disconuenientis: mouemur enim istis motibus antequam iudicemus, sit ne res absolute conueniens, an disconueniens.

Ratio horum omnium est, Quia cognitio non mouet appetitum per se immediate, sed solum quatenus proponit obiectum; ostendendo eius pulchritudinem & bonitatem, vel delectationem, vt supra dictum est; tunc enim immediate ipsum obiectum mouet; sed hæc possunt ostendi per simplicem apprehensionem, vt experientia docet. Potest enim pulchritudo & voluptas apprehendi & proponi absque formali iudicio, quo iudices rem illam esse pulchram vel delectabilem: ergo obiectum sic propositum poterit allicere appetitum. Et sanè nulla potest dari ratio, cur apprehensa pulchritudine, vel obiecto delectabili, voluntas non possit allici & affici; nisi accedat formale iudicium; Hoc est pulchrum, hoc est delectabile. Ad multos igitur motus sufficit apprehensio.

Hinc infert Marsilius, Periculosum esse imaginari delectabilia tactus; quia sola apprehensio illorum potest prauos motus excitare.

Dico Secundo, In omni tamen huiusmodi apprehensione continetur implicite quoddam, seu virtuale iudicium, quo implicite iudicatur res esse bona vel mala.

Probat^{ur}, Quia qui apprehendit, v.g. esse Regem, esse Angelum, sub ratione boni; implicite iudicat rationem boni illi conuenire: sicut qui apprehendit Ioannem sub ratione hominis, implicite iudicat rationem hominis conuenire rei apprehensæ. Ratio est, quia res simplices non possunt apprehendi nisi secundum rationes proprias, vel communes, actu vel potestate ipsis in-

hærentes: alioqui non ipsæ, sed aliæ apprehenderentur. Itaque hoc ipso, quo aliquid apprehenditur sub aliqua ratione, implicite iudicatur illa ratio illi conuenire. Vnde non est verum, quod hinc ait Medina, Beatitudinem secundum se posse apprehendi, vt malam. Si enim apprehenderetur vt mala, non ipsa, sed aliud apprehenderetur; cum in ipsius apprehensione contenta omnis mali apprehendatur. Atqui fieri nequit, vt aliquid apprehendatur sub rationibus contradictorijs.

Dices, Possunt apprehendi monstra quæ consistunt geminâ naturâ; vt Tragelaphus, quod significat animal constans naturâ cerui & hirci: quale tamen esse; implicat contradictionem: ergo &c.

Respondeo, Huiusmodi monstra non posse apprehendi nisi secundum formam exercitam; quo modo non implicant contradictionem. Non enim natura cerui & hirci possunt apprehendi, vt partes constituentes vnâ integrâ naturam; cum in illarum ratione contineatur, quod sint naturâ integrâ & completâ.

Dico Tertio, Ad quosdam tamen actus voluntatis requiritur expressum & formale iudicium intellectus.

Patet de intentione & electione; vt enim aliquid intendas consequi, necesse est vt præcedat iudicium hoc esse possibile siue per te siue per alium. Vnde etiam spes iudicium requirit, quia est intentio consequendi saltem per alium. Similiter non potes aliquid medium eligere, nisi ante iudices esse idoneum ad finem. Illi quoque motus qui apprehensione excitari possunt, vt complacentia & displicentia, delectatio & optatio, possunt etiam expresso iudicio excitari: quod enim potest iudicium implicitum, potest etiam explicitum.

D V B I V M V I.

Virum ad mouendam voluntatē necessarium sit aliquis actus intellectus, quo voluntas omnino determinetur. Et si non; virum necessarium sit practicum iudicium?

Medina in hunc articulum, docet duos actus intellectus esse necessarios, vt voluntas moueatur: Alterum quo speciose obiectum proponatur, sicut orator artificiose proponit, quod vult persuadere; & hunc actum non determinare voluntatem efficaciter. Alterum, quo intellectus imperet voluntati efficaciter vt acceptet obiectum propositum. Hunc actum dicit efficaciter rapere voluntatem; & illo stante in intellectu, nullam restare libertatem in voluntate ad contradicendum. Fundamentum est; quia ad actum voluntatis requiritur imperium efficax, quod imperium est actus intellectus, quo intellectus iubet voluntati, vt velit aut nolit rem propositam. Atqui imperium non est efficax, si voluntas posset resistere: ergo &c.

Alij quidam requirunt quoddam iudicium particulare practicum, quo intellectus iudicet istud omnibus consideratis hinc & nunc esse appetendum. Quo posito, dicunt non esse in potestate voluntatis non acceptare: sicut posita visione beatifica non est in potestate voluntatis non amare.

Simplex apprehensio potest voluntatem mouere.

Sic Lucifer optauit aequalitatem Dei.

Periculosum est imaginari delectabilia tactu.

In omni apprehensione complexi, aliquid iudicium implicite continetur.

Medina refellit quod beatitudo secundum se potest apprehendi vt mala.

Qualiter monstra apprehenduntur.

Iudicium ad quosdam actus voluntatis est necessarium.

Medina requirit ad hoc duos actus intellectus.

Quid sit iudicium particulare practicum.